

Raaseporin Rehvakka-Korsudden asemakaava-alueen luontoselvitykset 2021

Timo Metsänen
24.9.2021

LUONTOSELVITYS
Metsänen

Adelenpolku 2 B, 00590 Helsinki | +358 44 54 84 625 | www.metsanen.com

1 JOHDANTO.....	3
2 ALUEEN SIJAINTI JA YLEISKUVAUS.....	3
3 AINEISTOT, MENETELMÄT, SELVITYKSET JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT. 4	
3.1 Aiemmat tutkimukset ja selvitykset.....	5
3.2 Olemassa olevat muut aineistot.....	5
3.3 Vuonna 2021 tehdyt selvitykset.....	6
3.3.1 Liito-orava.....	6
3.3.2 Pesimälinnusto.....	6
3.3.3 Lakikohteet ja luontotyytit.....	7
4 TULOKSET.....	7
4.1 Liito-orava.....	7
4.2 Pesimälinnusto.....	7
4.3 Luontotyytit.....	9
4.3.1 Uhanalaiset luontotyytit.....	15
4.3.2 Lakikohteet.....	15
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET.....	16

Kannen kuva: Pohjoisemman palstan mäntykangasta © Timo Metsänen, 2021.

Muut kuvat © Timo Metsänen, 2021

Karttojen pohjakartat © Maanmittauslaitos, 2021.

1 JOHDANTO

Kaavoittaja Seppo Lamppu tilasi alkukevästä 2021 Luontoselvitys Metsäselmä Raaseporin Rehvakan alueelle luontoselvitykset. Selvitysten tavoitteena oli tuottaa alueelta maankäytönsuunnittelua varten riittävät luontotiedot asekaavoitusta varten. Työt käsittivät niin sanottujen lakikohteiden ja arvokkaiden luontotyyppien, pesimälinnuston ja liitoravan sekä huomionarvoisten putkilokasvien kartoittamisen. Maastotyöt alueella tehtiin huhti–heinäkuussa.

Luontoselvityksen maastotöistä ja raportoinnista vastasi ympäristösuunnittelija (AMK) ja luontokartoittaja (eat) Timo Metsänen. Touko- ja kesäkuun lintulaskentakierroksista vastasi luontokartoittaja Tapani Ilo.

2 ALUEEN SIJAINTI JA YLEISKUVAUS

Raasepori sijaitsee läntisellä Uudellamaalla, pääosin hemiboreaalaisella kasvillisuus- eli tammivyöhykkeellä. Rehvakan–Korsuddenin kaava-alue sijaitsee Bromarvin kirkolta noin 4,4 kilometriä pohjoisluoteeseen, Korsuddarnan niemen eteläkärjessä. Selvitysalue koostuu kahdesta palstasta. Pohjoisempi palsta on metsämaata, jonka läpi kulkee pieni tie mökeille. Eteläisempi palsta sijoittuu rantaan ja käsittää myös metsämaata, mutta myös rakennuksia, pihat ja pienen rannan tuntumassa olevan saaren ja luodon.

Alla on esitetty kohteen sijainti yleiskartalla ja peruskarttapohjalla (Kuva 1.). Selvitysalueiden pinta-alat ovat yhteensä noin 14,6 hehtaaria.

Kuva 1. Alueen sijainti ja selvitysalueen rajausta peruskarttapohjalla.

3 AINEISTOT, MENETELMÄT, SELVITYKSET JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Luontoselvityksen tarkoituksena oli tuottaa asemakaava-alueelta laadukas ja maankäyttö- ja rakennuslain mukainen riittävä luontoselvitys kohteen maankäyttösuunnittelua ja luontovaikutusten arviointia varten. Alueen luontoselvitykseen sisältyivät seuraavat asiat:

-Luontotyytit

- Luonnonsuojelulain mukaiset luontotyytit
- Metsälain mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt
- Vesilain mukaiset suojeltavat vesiluontotyytit (Luvun 2 11§:n kohdan 1 ja luvun 3 2§:n kohdan 8 mukaiset kohteet)
- METSO-ohjelman mukaiset arvokkaat kohteet
- Uhanalaiset luontotyytit (LUTU)

-Huomionarvoinen kasvillisuus

- selvitetään luonnonsuojeluasetuksella rauhoitettujen ja uhanalaisten lajien esiintyminen selvitysalueella

-Pesimälinnusto

- selvitetään luonnonsuojeluasetuksella rauhoitettujen ja uhanalaisten lintujen ja lintudirektiivissä mainittujen lajien reviirit ja pesäpaikat
(*Ympäristöhallinnon ohjeiden mukaisesti 3 kerran kartoituslaskentana*)

-Liito-orava

- selvitetään lajin esiintyminen, lisääntymis- ja levähdyspaikat sekä kulkuyhteydet

3.1 Aiemmat tutkimukset ja selvitykset

Alueelta ei ollut tiedossa aikaisempia asemakaavatasoisia luontoselvityksiä.

3.2 Olemassa olevat muut aineistot

Julkaisuiden ja raporttien lisäksi aluetta koskevia muita työssä käyttökelpoisia (paikkatieto)aineistoja pyrittiin hankkimaan eri organisaatioilta. Hankittuja tai tarkastettuja aineistoja olivat:

Suomen ympäristökeskus (SYKE)

- Luonnonsuojelualueet (yksityiset ja valtion)
- Natura 2000 -alueet
- Pohjavesialueet
- Koskiensuojelulailla suojellut vesistöt
- Luonnonsuojeluohjelma-alueet
- Soidensuojelun täydennysehdotus

LUOMUS

- Laji.fi portaali.

BirdLife Suomi

- Kansainvälisesti tärkeiden lintualueiden rajaukset (IBA-alueet)
- Kansallisesti tärkeiden lintualueiden rajaukset (FINIBA-alueet)

3.3 Vuonna 2021 tehdyt selvitykset

3.3.1 Liito-orava

Maastotyö suoritettiin MRL:n mukaisesti noudattaen ympäristöministeriön julkaisun ”Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa” (Sierla ym. 2004) ja uusimman Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittely -oppaan inventointiohjeita ja -suosituksia ([Nieminen & Ahola, 2017](#)).

Maastotyöskentelyyn kuului liito-oravan ulostepapanoiden etsiminen erityisesti suurien haapojen ja kuusien juurilta sekä kolopuiden ja vanhojen oravan pesien havainnointi sekä liito-oravalle soveltuvien kulkuyhteyksien arviointi. Alueilta käytiin läpi kaikki lajille soveliaat metsät ja niissä tarkastettiin kookkaat ja varttuneet haavat, kuuset, koivut ja raidat. Ajankohtaa papanoiden löytymiselle voidaan pitää luotettavana. Inventointia tehtiin 20.4. (Timo Metsänen) ja 10.5. (Tapani Ilo) yhteensä noin 6 tuntia ja alueella tarkastettiin yhteensä noin 60 puun tyveä.

3.3.2 Pesimälinnusto

Linnustoselvitys tehtiin yleisesti käytettyjä lintukartoitusmenetelmäohjeita soveltaen (Koskimies & Väisänen 1988 ja Luonnontieteellisen keskusmuseon kesäatlasmenetelmän ohjeet).

Selvitysalue käytiin läpi kolme kertaa lintujen pesimäkauden aikana. Ensimmäisellä käynnillä (20.4.) keskityttiin vesiympäristön lajien havainnointiin ja laskenta suoritettiin illalla. Kahdella muulla kartoituskierroksella alue kuljettiin läpi hitaasti edeten ja kattavasti läpi niin, että mikään paikka ei jäänyt reitistä yli 50 m:n päähän. Linnustokartoitusten touko–kesäkuun havainnointikierrokset tehtiin varhaisina aamuina–aamupäivinä 14.5. ja 9.6. Kartoitusaamuina säät olivat sopivia havainnointiin, enimmäkseen aurinkoisia, ja tuuli oli korkeintaan kohtalainen. Lintujen havaittavuus oli hyvä.

Kartoituksessa pyrittiin selvittämään reviirien painopisteet ja niiden lukumäärät selvitysalueella uhanalaisten ja Lintudirektiivin I-liitteen lajien osalta. Kaikki lintuhavainnot selvitysalueelta ja sen välittömästä läheisyydestä merkittiin QField -ohjelmalla suoraan paikkatietoaineistoksi, johon havaintotyypit eriteltiin (laulavat koiraat, parit, varoittelevat linnut, pesät, poikueet tai muuten pesintään/reviiriin viittaavat havainnot). Merkintöjen perusteella tulkittiin alueen linnuston parimäärät, jotka on esitetty myöhemmin taulukossa.

Selvästi muutolla levähtämässä havaitut tai muuten alueella kiertelevät linnut jätettiin taulukosta pois.

3.3.3 Lakikohteet ja luontotyypit

Alueelta etsittiin luonnonsuojelulain (29 §) suojeltavien luontotyyppien, metsälain (10 §) erityisen arvokkaiden elinympäristöjen ja vesilain (2 luvun 11§:n mukaisten kohteiden sekä 3 luvun 2 § kohdan 8 kohteiden) luontotyyppien lisäksi muita luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä kohteita. Näitä olivat ”Suomen luontotyyppien uhanalaisuus” (Kontula & Raunio, 2018) julkaisun uhanalaiset ja silmälläpidettävät kohteet, joiden edustavuus ja luonnontilaisuus arvioitiin vähintään hyväksi ja vähän heikentyneeksi.

4 TULOKSET

4.1 Liito-orava

Keväällä 2021 alueilta ei löydetty merkkejä liito-oravan esiintymisestä. Alueella on vain niukalti lajille sovelias elinympäristöä sekä tuoreita hakkuita, joissa lajille sovelias elinympäristö on supistunut.

4.2 Pesimälinnusto

Pesimälinnustonselvityksessä alueella havaittiin 27 lajia, joista 25:en tulkittiin pesivän tai pitävän reviiriään alueella. Osa näistä lintujen reviireistä ovat selvitysalueen rajalla sijaitsevia, mutta myös nämä lähireviirit/osittaisreviirit, joiden painopiste on tulkittu selvitysalueen rajalle tai hieman sen ulkopuolelle ovat mukana taulukossa 4.1.

Alueen linnusto koostuu tyypillisistä metsä- ja pihapiirienlajeista, joiden lisäksi tavattiin muutamia vesiympäristön lajeja.

Taulukko 4.1. Rehvakka–Korsuddenin alueen pesimälinnut v. 2021.

Laji	Uhanalaisuusluokka	EVA-lajit	parit/reviirit	Lisätietoja
Silkkiiukku	NT		0–1	
Kyhmyjoutsen	LC		0–1	1. käynnillä, mutta ei jäänyt pesimään
Sinisorsa	LC		1	
Telkkä	LC	x	2	
Isokoskelo	NT	x	0–1	
Rantasipi	LC	x	1–2	
Sepelkyyhky	LC		1	
Käpytikka	LC		1	
Metsäkirvinen	LC		3–4	
Västäräkki	NT		1	
Rautiainen	LC		1	
Punarinta	LC		2	
Mustarastas	LC		2–3	
Laulurastas	LC		1–2	
Hernekerttu	LC		1	
Lehtokerttu	LC		1	
Mustapääkerttu	LC		1–2	
Pajulintu	LC		4–5	
Hippiäinen	LC		2	
Harmaasieppo	LC		1	
Kirjosieppo	LC		4–6	
Talitiainen	LC		3–5	
Närhi	NT		0–1	
Varis	LC		0	kerran saarella
Korppi	LC		0	kiertelevä
Peippo	LC		7–8	
Viherpeippo	EN		0–1	

Alueella tavattiin uusimmassa uhanalaisuusraportissa (Lehikoinen ym. 2019) erittäin uhanalaisiksi (EN) luokiteltuja lajeja yksi (=viherpeippo). Muita uhanalaisia lajeja ei tavattu. Viherpeippokoiras lauloi eteläisemmällä alueella mäen länsilaidalla kesäkuun kierroksella.

Varsinaisten uhanalaisuusluokkien lisäksi tavattiin neljä silmälläpidettävää lajia (NT), joiden kannan väheneminen voi johtaa tulevaisuudessa uhanalaistumiseen. Muut selvitysalueen lajit olivat luokitukseltaan elinvoimaisia (LC). Hyvin harvinaisia tai erityisesti suojeltavia lajeja ei selvitysalueella havaittu.

Lisäksi huomionarvoisiin lajeihin luetaan EU:n lintudirektiivin I liitteen lajit

(dir) ja Suomen kansainväliset vastuulajit (eva), joiden Euroopan kannasta merkittävä osa pesii tai esiintyy Suomessa. Suomella on erityisvastuu näiden lajien kantojen säilymisestä elinvoimaisina. EVA-lajeista alueella tavattiin telkkä, isokoskelo ja rantasipi (saari ja viereinen luoto). Lintudirektiivin I-liitteen lajeja ei tavattu.

4.3 Luontotyytit

Selvitysalueen luontotyytit koostuvat pääosaksi erilaisista metsäluontotyypeistä. Lisäksi alueella on yksi saari ja luoto, pihapiiriä sekä tiestöä. Yli 2/3 metsäluontotyypeistä on ollut intensiivisessä talousmetsäkäytössä ja vastaava osa säilyttänyt hyvin tai melko hyvin luonnontilaisuutensa ja edustavuutensa.

Kuva 4.1. Selvitysalueiden kuvioita.

Kohteiden edustavuutta arvioitiin viisiportaisella asteikolla: erinomainen–hyvä–kohtalainen–heikko–ei luontotyyppi. Edustavuuteen vaikuttaa mm. kuinka hyvin kohteen ominaispiirteet vastaavat tyytin

kuvausta, lajistoa, puuston ikää ja erirakenteisuutta, lahoppuuston määrää, vesitaloutta sekä vieraslajien esiintyminen.

Luonnontilaisuutta arvioitiin neljäportaisella asteikolla: Luonnontilainen–vähän heikentynyt–heikentynyt–täysin muuttunut.

Luokat pohjautuvat Natura -luontotyyppien inventointiohjeen määrittelyihin (Airaksinen, A & Karttunen, K. 2001) ja uhanalaisten luontotyyppien kuvauksiin (Kontula, T. & Raunio, A. 2019).

Luontotyyppin uhanalaisuusluokka on ilmaistu yleisesti käytetyllä kirjainlyhenteellä, jos kohde on edustava: VU vaarantunut, NT silmälläpidettävä

1. Avohakattu mäki

Säästöpuina mäntyjä, jotka vähintään 100-vuotiaita. Muutama pieni kuusi. Muuta kasvillisuutta: hietakastikka, mustikka, sananjalka, seinäsammal, kerrossammal, kevätpiippo, tammen taimia, kalliovillakko, nokkonen, vadelma, kuihtuvaa käenkaaleja, nuokkuhelmikkä ja metsälauha.

Luontotyyppinä muuttunut.

Kuva 4.2. Avohakattu mäki (kohde1).

Kuva 4.3. Kohde 2. Lakikallio.

2. Lakikallio

Hakkaamatta jätetty kalliometsä (NT), jossa myös avokallio-osa. Pääpuulajit ovat mänty ja rauduskoivu. Tyypillistä kasvillisuutta ovat puolukka, kataja, mustikka sekä vaalea- ja harmaaporonjäkälä. Vanhimmat männyt vähintään 150-vuotiaita. Kohteella on myös jokunen kelo. Avoimelta osalta kohde täyttää Metsälain 10§:n kuvauksen.

Edustavuus: hyvä

Luonnontilaisuus: vähän heikentynyt

3. Tuore kangas (VU)

Metsäinen juotti kallioiden välissä, joka on metsätyypiltään lähinnä mustikkatyypin kangasta (MT). Pohjoisosassa kuusta enemmän, muuten mäntyä. Rannassa puustoon ilmestyy jälleen kuusia ja haapoja sekä rannassa koivuja. Kohdetta halkoo koneura, mutta maastossa ei ollut juurikaan kantoja. Puuston keski-ikä on yli 100 vuotiasta.

Edustavuus: kohtalainen

Luonnontilaisuus: heikentynyt

4. Rantametsä ja -kallio

Vanhoja, yli 140-vuotiaita mäntyjä kasvava kalliometsäkuvio (NT), jossa lisäksi haapaa ja koivua. Muuta lajistoa: vaaleaporonjäkälä, harmaaporonjäkälä, palleroporonjäkälä, metsälauha, puolukka, kataja, metsäkastikka, ahosuolaheinä. Avoimelta osalta kohde täyttää Metsälain 10§:n kuvauksen.

Edustavuus: erinomainen

Luonnontilaisuus: luonnontilainen

Kuva 4.4. Runsas jäkälinen kalliometsä (kuvio 4.)

Kuva 4.5. Selvitysalueeseen kuulunut saari.

5. Saari

Kalliosaari, jonka toisella laidalla kasvaa mäntyjä. Ruovikkoa mantereen ja saaren välissä. Kasveissa mm. pietaryrtti, kalliosammalia ja metsälauhaa. Jäkälää niukalti. Saaria ei ole luokiteltu varsinaisiksi omiksi luontotyypeiksi.

6. Kalliot (NT)

Pari avonaisempaa kalliota pihapiirin länsipuolella. Avokallioiden välissä kuusia ja haapoja. Pääosin puusto on kuitenkin mäntyjä, vähintään 140-vuotiasta. Tyypillisiä kalliometsien lajeja mm.: kallioimarre, kataja, metsälauha ja poronjäkälet.

Edustavuus: hyvä

Luonnontilaisuus: vähän heikentynyt

Kuva 4.6. Toinen avokallio kuviolla 6.

Kuva 4.7. Rantametsä (kuvio 7.)

7. Rantametsä

Kuviolla on ylispuuna vanhoja mäntyjä. Metsätyyppi vaihtuu puolukkatyypistä mustikkatyyppiin rantaan päin. Kasvillisuudessa vallitsevia lajeja: mustikka, sananjalka, puolukka, kanerva, oravanmarja, seinäsammal ja kielo. Rannassa puustoa on hakattu.

Edustavuus: kohtalainen

Luonnontilaisuus: vähän heikentynyt–heikentynyt

Numeroitujen kuvioiden ulkopuolelle jää pihapiirit ja nuoren kasvatusmetsä kuvio palstan läpikulkevan tien länsipuolelle. Näillä kohteilla ei ollut mainittavia luontoarvoja.

Pohjoinen palsta on pääosin harvennettua puolukkatyyppin männikköä. Koillisreuna oli avohakattu. Puusto on keskimäärin yli 100 -vuotiasta. Tyypillistä kasvillisuutta ovat puolukka, metsälauha, seinäsammal, ja kanerva. Kuusta ja mustikkaa esiintyy paikoin, samoin jäkäliä ja sananjalkaa.

Kuva 4.8. Pohjoisen palstan puolukkatyyppin harvennettua männikköä.

Keskitien varrella, kuvion 9. kaakkoispuolella on hakkuin ja osin tien alle jäänyt tervaleppäjuotti, joka on menettänyt ominaispiirteitään ja jonka vesitalous on häiriintynyt.

8. Kalliometsä

Alueen keskiosaan on jätetty pieni kalliometsä (NT), jota ei ole hakattu. Kohde täyttää Metsälain 10§:n määrittelyn.

Edustavuus: hyvä

Luonnontilaisuus: vähän heikentynyt

9. Iso kalliometsä

Vanhaa, ainakin 150–200 -vuotiasta kalliometsää (NT) ja kuivaa sekä kuivahkoa kangasta (VU), johon sisältyy avokallio. Puusto: mänty, kuusi, koivu, muuta kasvillisuutta: mustikka, puolukka, kanerva, vaaleaporonjäkälä, harmaaporonjäkälä, palleroporonjäkälä, seinäsammal, kataja, metsälauha. Kalliolla on myös keloja. Avoimelta osalta metsälain 10§:n mukainen kohde.

Edustavuus: erinomainen
Luonnontilaisuus: vähän heikentynyt

Kuva 4.9. Pohjoisen palstan laaja ja vanhoja mäntyjä kasvava kuivan-kuivahkon kankaan ja kalliometsän kokonaisuus (kohde nro 9).

4.3.1 Uhanalaiset luontotyytit

Alueelta tavattiin viisi (5) luontotyyppikohdetta, joiden edustavuus on vähintään 'hyvä' ja luonnontilaisuus ovat vähintään luokassa 'vähän heikentynyt'. Kohteet ovat kuviot: 2, 4, 6, 8 ja 9.

4.3.2 Lakikohteet

Alueelta ei tavattu vesilain tai luonnonsuojelulain mukaisia kohteita. Metsälain kohteiksi voidaan lukea osittain (avoimilta osiltaan) kuviot: 2, 4, 6, 8 ja 9, jotka olivat myös edustavimpia luontotyyppinä.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Alueella ei havaittu liito-oravaa, joten lajin osalta ei ole tarpeen antaa erityisiä suosituksia maankäytön suunnitteluun liittyen. Pohjoisemman palstan luoteiskulmassa on sähkölinjan ja kallion välissä muutamia haapoja, joissa osassa on myös koloja. Tämä haaparyhmä on suositeltavaa säilyttää.

Pesimälinnuston osalta ei ole tarpeen antaa erityisiä suosituksia. Ainoa uhanalainen laji, viherpeippo, löytää sopia pesäpaikkoja monentyypisistä ympäristöistä. Lajin uhanalaistuminen ei liity suoraan rakentamiseen tai metsien hakkuisiin.

Mikäli selvitysalueen saari yhdistetään laiturilla mantereeseen ja saarella liikkuminen lisääntyy keväällä–alkukesällä, voi se vaikuttaa negatiivisesti lintuihin. Tätä voidaan kompensoida sijoittamalla saareen pönttöjä ja pesälaatikoita mm. telkällä ja koskeloille.

Uhanalaiset sekä silmälläpidettävät ja edustavuudeltaan hyvät luontotyyppikohteet suositellaan rajattavan rakentamisen ulkopuolelle. Laajin kohden (nro 9) saattaisi soveltua myös METSO-ohjelmaan.

METSO-ohjelma (eli Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma) on vapaaehtoiseen suojeluun perustuva metsien monimuotoisuutta turvaava ohjelma. Mikäli tarjottu metsä hyväksytään METSO-kohteeksi, valtio korvaa metsänomistajalle kustannukset, joita puuntuotannon tulonmenetyksistä ja luonnonhoidosta aiheutuu. Myös kunnat ja seurakunnat voivat tarjota kohteitaan METSOon.

LÄHTEET

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja. Osa 2 – luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 5 | 2018. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö.

Koskimies, P. & Väisänen, R. A., 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet, Helsingin yliopiston eläinmuseo. 2. painos 1988.

Lehikoinen, A., Jukarainen, A., Mikkola-Roos, M., Below, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Rusanen, P., Sirkiä, P., Tiainen, J. & Valkama J. 2019. Linnut. Julk.: Hyvärinen E., Juslén A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. S. 263–312.